

Bevezető

NAPJAINKBAN SOKAT BESZÉLÜNK az európai együttműködésről, ami éppen olyan természetes, amilyen természetes volt az együttműködés a korai újkorban anélkül, hogy ezt európai együttműködésnek hívták volna.

Az együtt gondolkodásnak alapvetően politikai akadályai vannak. Ami megvalósult a közeledésből, az elsősorban az intézmények és az egyes magán-személyek munkájának köszönhető. Igaz, a politikai megállapodásoknak ehhez a munkához kell keretet biztosítaniuk. Az intézményi együttműködés általában megelőzi a politikai közeledést, ami annak köszönhető, hogy a közös munka szakmai alapon nyugszik.

A mostani kiállítás négy ország együttműködésével valósult meg. Mindegyik tudományos műhely, közgyűjtemény – Szlovák Nemzeti Könyvtár, Horvát Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, Burgenlandi Tartományi Könyvtár, Esterházy Magánalapítvány, Országos Széchényi Könyvtár – célja a gondjaira bízott kulturális örökség szakszerű feltárása, történetének dokumentálása és az olvasóknak, a látogatóknak való bemutatása. A kiállítás alapvető üzenete éppen az, hogy a jelenben csak úgy lehet az említett célok érdekében hatékonyan és va-

lóban szakszerűen dolgozni, ha a múlt realitásait a jelené mellé helyezzük. Azok a családok, amelyeknek gyűjteményeiről a kiállítással képet próbálunk adni, soha nem gondolkodtak arról, hogy ők vajon melyik majdani, XIX–XXI. századi nemzet múltjához fognak tartozni. A magyar királyság alattvalóiként annak királyát szolgálták, és annak alapvető gondjain igyekeztek segíteni. A korai újkorban az alapvető gond az országegyesítés, a török kiűzése volt, kulturális téren pedig az ország lakossága civilizáltsági szintjének emelése, lelki szükségleteinek ápolása, vagyis az egyházakkal való törődés. Ezek a családok nem egyszerűen horvát, magyar, osztrák, szlovén vagy szlovák családok voltak, hanem családtagjaik révén az európai arisztokrácia szerves részét képezték. Itáliai, cseh, német, lengyel, francia és egyéb nemzetekből származó férjek és feleségek, illetve családaiuknak a sora biztosította ezt a kapcsolatrendszert. Az egyes családok által fenntartott, támogatott intézmények – iskolák, egyházak, nyomdák stb. – olyan európai együttműködést valósítottak meg erre alapozva, amelyre napjainkban mi most törekszünk.

MONOK ISTVÁN

Az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója